

Hendrik-Ido-Ambacht

Memo

Aan: Aan de 7 gemeenten, 5 GR-en en de BV

Van:

Betreft: Aanbesteding accountant 2022-2025

Datum: 5-1-2021

Inleiding

Deze memo betreft een begeleidend schrijven bij een presentatie zoals deze ook is gehouden op donderdag 17 december 2020.

In deze memo zullen aan het einde een aantal vragen gesteld worden waarop we graag een antwoord willen van elke gemeente, GR en de BV. Dit zal mede het verdere proces, procedure en de mate van samenwerking bepalen ten aanzien van de aanbesteding van een nieuwe accountant. Ook zullen in deze memo vragen en antwoorden worden gegeven op vragen/veronderstellingen welke op 17 december jl. zijn geuit.

Waarom een nieuwe aanbesteding van accountantsdiensten?

Eind 2015 is eerst ambtelijk en later bestuurlijk besloten om samen met 7 gemeenten, 5 GR-en en een BV de aanbesteding te doen voor de accountant voor de periode 2017-2019 met de mogelijkheid tot verlengen van elke keer met een jaar (eenzijdig te bepalen door de overheidszijde) voor de jaren 2020 en 2021. Uitkomst van deze aanbesteding was dat alle 7 gemeenten, 5 GR-en en een BV dezelfde accountant, BDO Accountants, hebben benoemd voor de genoemde periode. Alblasserdam heeft besloten geen gebruik te maken van de verlenging voor 2020 en 2021 en heeft, in goed overleg, afscheid genomen van de huidige accountant. Alblasserdam heeft voor de periode 2020 en 2021 een nieuwe accountant benoemd, zonder mogelijkheid tot verlenging in 2022. Dit betekent dat alle 7 gemeenten, 5 GR-en en een BV voor de periode vanaf het jaar 2022 weer een nieuwe accountant moeten benoemen.

De accountantscontrole kent grofweg twee momenten waarop controles worden uitgevoerd: de interimcontrole (tijdens het boekjaar) en de eindejaarscontrole (na afloop van het boekjaar). Om een nieuwe accountant en onze eigen organisaties in staat te stellen de interimcontrole 2022 goed voor te bereiden is het van belang dat de gemeenteraden/algemeen besturen eind 2021 besluiten over de benoeming van de nieuwe accountant(s).

Voorbereiding door griffiers en concerncontrollers en bureau inkoop (SCD)

De gemeenteraden (gemeenten) en algemeen besturen (GR'en) benoemen de nieuwe accountant. De griffiers (als adviseurs van de raad) en concerncontrollers (ambtelijk contactpersoon accountant en inhoudelijk deskundigen) bereiden samen de aanbesteding voor. Op 17 december 2020 hebben de griffiers, concerncontrollers en adviseurs van bureau inkoop (SCD) een eerste overleg gehad over de voorbereiding van de aanbesteding van de accountant voor 2022 e.v. In dat overleg zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- Ervaringen met programma van eisen 2017-2019
- Markt accountantsdiensten
- Samenwerking in Drechtsteden
- Recente ontwikkelingen die een rol (kunnen) spelen
- Aanbestedingsvorm?
- Vervolgproces op hoofdlijnen

Hendrik-Ido-Ambacht

Memo

Doel van dit overleg was enerzijds om het proces voor te bereiden én om de eerste aandachtspunten voor de het programma van eisen te inventariseren. In het vervolg van het proces krijgen de raadsleden/ leden algemeen bestuur gelegenheid om wensen en aandachtspunten in te brengen

Ervaringen met programma van eisen 2017-2019

Een eerste conclusie tijdens het overleg is dat het programma van eisen van 2017-2019 een goede basis is voor de nieuwe aanbesteding. Op een aantal punten is het goed om nog eens kritisch te kijken of het programma van eisen nog verder kan worden aangescherpt. Genoemd zijn:

- de meerwerkprocedure
- specifiek de aanpak van de VIC (verbijzonderde interne controle) beschrijven: gegevensgericht georganiseerd in plaats van organisatiegericht.
- 4 kwartalen aanpak (van BDO) komt in praktijk niet zo uit de verf, hoe willen wij het zelf graag inrichten
- Borging capaciteit en team
- Mix hard en soft controls: huidige accountant adviseert vooral op hard controls, terwijl organisatie juist een mix toepast. Aandachtspunt is dat accountant in aanpak en advisering wel aansluit op de visie van de organisaties.

Markt accountantsdiensten

Alblasserdam heeft specifiek voor de aanbesteding van de accountantsdiensten 2020 en 2021 een marktverkenning gedaan door een drietal kantoren te spreken voorafgaand aan de aanbesteding. Ook in West-Brabant is onlangs ervaring opgedaan met een nieuwe aanbesteding voor zeven gemeenten en een Gemeenschappelijke Regeling de accountantscontrole gezamenlijk Europees aanbesteed. In het overleg op 17 december 2020 zijn de ervaringen uit deze recente trajecten besproken om een beeld te krijgen van hoe de markt voor accountantsdiensten op dit moment in elkaar zit.

Een belangrijke conclusie is dat wij zien dat accountantskantoren niet meer inschrijven op gezamenlijke aanbestedingen die als één perceel op de markt worden gezet. Wij hebben dit zelf gemerkt aan het beperkt aantal inschrijvingen bij de vorige aanbesteding voor de periode 2017-2019 (slechts twee inschrijvers), het is in de marktverkenning van Alblasserdam expliciet benoemd door kantoren en ook bij de aanbesteding in West-Brabant (ingezet als aanbesteding als één perceel) is door accountantskantoren gevraagd de opdracht in percelen te splitsen (de opdracht is uiteindelijk in vier percelen gesplitst).

Wat valt verder op:

- Tweedeling in de markt:
 - o 2 grote kantoren Deloitte en PWC (EY en KPMG niet meer actief bij gemeenten): Deloitte en PWC hebben focus afgelopen jaren verlegt naar vooral grote gemeenten, maar willen nog best mee doen bij kleinere gemeenten. Kiezen wel heel selectief waar ze wel/niet meedoen. De kwaliteit van interne beheersing en verhouding prijs/kwaliteit in wegingsfactoren lijken hierin de belangrijkste criteria voor deze kantoren;
 - o Veel nieuwe overige (kleinere) accountantskantoren. Aantal nieuwe kleine spelers opgezet door accountants die zijn vertrokken bij de Big-4. Zeker de kleiner en nieuwe spelers kijken bewust(er) naar of ze voldoende capaciteit hebben om de opdracht te kunnen aannemen en uitvoeren.

Hendrik-Ido-Ambacht

Memo

- Er is sprake van een aanzienlijk prijsverschil (circa 25%) tussen de twee grote kantoren en de overige kantoren.
- In basis voor een langere periode (minimaal 3 jaar is wel gebruikelijk). Het eerste jaar vergt extra werkzaamheden en bij kortere periodes is dat voor accountant niet terug te verdienen in de prijs. Kantoren geven aan bij een kortere periode de kosten van dossiervorming eerste jaar transparant te maken en afzonderlijk in rekening te brengen.
- Wegingscriteria voor prijs/kwaliteit is een belangrijk aandachtspunt. Bij vorige aanbesteding hebben wij de verhouding 30 - 70 gehanteerd voor prijs en kwaliteit. Deze verhouding lijkt zo ongeveer de grens te zijn voor de grote kantoren om wel of niet in te schrijven. De twee grote kantoren zullen naar verwachting niet inschrijven als aan prijs een hogere wegingsfactor wordt toegekend. Bij een nieuwe aanbesteding is het relevant om vooraf inzicht te hebben hoe de marktpartijen, waar wij graag een inschrijving van willen ontvangen, hier inzitten.

Samenwerking in Drechtsteden

In de Drechtsteden werken wij intensief samen in verschillende GR-en. Circa de helft van de gemeentelijke begrotingen bestaat uit bijdragen aan GR-en. De uitkomsten van de accountantscontroles bij GR-en kunnen ook van invloed zijn op de controles bij gemeenten. Dit vergt dus afstemming tussen gemeenten en GR-en én tussen de accountants van gemeenten en de accountants van GR-en.

Wij hebben bij de vorige aanbesteding bewust gekozen voor 1 kantoor voor alle gemeenten, GR-en en een BV. Efficiency lag hieraan ten grondslag: effectieve afstemming tussen accountants gemeenten en GR-en (vanwege onderlinge afhankelijkheden in de controle) én lagere kosten.

Voor de nieuwe aanbesteding zijn er feite twee uitersten (en alle varianten ertussenin):

- 1 kantoor voor alle 13 betrokken deelnemers; en
- 13 kantoren voor elke deelnemer één.

Wij hebben een duidelijk signaal dat de markt niet meer inschrijft op een gezamenlijke aanbesteding met één perceel. Dat stelt ons voor de omstandigheid dat één kantoor voor 13 betrokken deelnemers geen realistische uitkomst is van een gezamenlijke aanbesteding. Dit stelt ons voor een aantal vragen:

- Wel of niet gezamenlijk aanbesteden?
- Gezamenlijk aan besteden met toepassing van percelen?
- Hoe dan te komen tot een perceelindeling? Te benaderen vanuit (verschillen) in de eigen wensen/vanuit criteria die kantoren hanteren voor wel of niet inschrijven / of een mix van beide?

In het overleg op 17 december 2020 is besproken wel overwegingen bij hierbij een rol kunnen spelen:

- Specifieke voorkeuren: is er specifieke voorkeur voor bijvoorbeeld een groot kantoor of juist de overige kantoren?
- Prijs-kwaliteit: vinden wij vooral prijs of juist vooral kwaliteit belangrijk bij de keuze van een nieuwe accountant?

Hendrik-Ido-Ambacht

Memo

- Flexibiliteit om te wisselen van accountant: de samenwerking met de huidige (maar ook de vorige) accountant wordt verschillende beleefd door de deelnemers. Heb je als deelnemer de mogelijkheid om te wisselen gedurende de contractperiode?
- Europese aanbesteding grens is € 214.000. Bij een periode van minimaal 3 jaar (per jaar is dit € 71.333,34) moet je ook als individuele partij ook Europees aanbesteden. Het gezamenlijk voorbereiden van een Europese aanbesteding (zowel één aanbesteding met één of meer percelen, maar ook tegelijkertijd ieder afzonderlijk Europees aanbesteden) geeft efficiency voordeel in de voorbereiding omdat een groot deel van het programma van eisen voor iedere partij hetzelfde is.
- Keuzevrijheid: wil je zelf kunnen beslissen over welke accountant je aanstelt of gezamenlijk met andere partijen binnen een perceel.

In het aanbestedingsproces inventariseren wij de wensen en voorkeuren vanuit de verschillende gemeenteraden en algemeen besturen. Daarnaast zijn de griffiers en concerncontrollers van mening dat een marktverkenning wenselijk is. Hoe kijken de accountantskantoren naar een aanbesteding door de Drechtstedengemeenten en de samenwerkingsverbanden. Met de uitkomsten van de inventarisatie van de interne wensen en een marktverkenning kunnen keuzes aan (een afvaardiging) van de raden en algemeen besturen worden voorgelegd, die verder worden uitgewerkt in de aanbestedingsdocumenten.

Recente en toekomstige ontwikkelingen die een rol (kunnen) spelen

In het overleg op 17 december zijn een aantal ontwikkelen benoemd die relevant zijn voor de verdere uitwerking van de aanbesteding(sdocumenten):

- Verandering regeling GR Drechtsteden (GR Sociaal Domein en centrumgemeente Dordrecht)
- Rechtmatigheidsverantwoording / verbijzonderde interne controle
- Wijziging ICT
- Andere ontwikkelingen?

Vooraf de verandering van de GR Drechtsteden is relevant. Er moet nog besluitvorming door de lokale raden over plaatsvinden. Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsvorm die ingaat op 1 januari 2022. Dat is precies het eerste jaar van de periode waarvoor wij de accountantsdiensten aanbesteden. Mogelijk is hierover op moment van opstellen van de aanbestedingsdocumenten en de uitvraag naar de markt ook nog geen definitieve besluitvorming. Dat betekent dat wij potentiële inschrijvers moeten informeren over deze beweging en mogelijk ook een prijs voor twee verschillende uitkomsten moeten uitvragen (o.g.v. huidige situatie én o.g.v. de beoogde nieuwe situatie).

Deze ontwikkeling kan ook een relevant zijn voor een keuze over de perceelindeling. Vanwege tegenstelde belangen kan het zijn dat de GR Drechtsteden en gemeente Dordrecht een andere accountant benoemen. Anderzijds is het vanwege de complexiteit van de transitie wellicht wenselijk dat beide juist dezelfde accountant benoemen. Ook hier geldt dat wij daar zelf een standpunt over zouden moeten bepalen, maar is het ook zinvol om deze ontwikkeling met een aantal kantoren te bespreken in een marktverkenning.

Hendrik-Ido-Ambacht

Memo

Proces

De lokale raden en algemeen besturen benoemen uiteindelijk de accountant. Ook de aanbestedingsdocumenten worden door de lokale raden en algemeen besturen vastgesteld.

In het vervolg proces is het wenselijk om met een vertegenwoordiging vanuit iedere raad, algemeen bestuur de aanbesteding verder voor te bereiden. Wij denken daarbij aan één vertegenwoordiger per gemeente / GR vanuit de raad (of de auditcommissie), die deelneemt in een regionale begeleidingscommissie. De lokale vertegenwoordiger kan in die rol worden geadviseerd door de griffier en concerncontroller. Uiteraard is het wel wenselijk dat de vertegenwoordiger voor relevante keuzen in de voorbereiding (zoals genoemd in dit document) voor de regionale afstemming voldoende mandaat heeft vanuit de lokale raad / auditcommissie. Documenten komen zo mogelijk op tijd opdat intern een en ander afgestemd kan worden. Draagvlak is erg belangrijk

Planning

De planning van het aanbestedingsproces is als volgt:

- Januari 2021: bespreken in de individuele accountantscommissies over te volgen traject
- Februari 2021: marktverkenning door begeleidingscommissie (vertegenwoordiging controllers, griffiers en inkoopbureau)
- Februari/maart 2021: verkenning wensen individuele organisaties
- April-mei 2021: opstellen aanbestedingsdocumenten op basis 2017-2019 en marktverkenning en wensen individuele organisaties
- Juni-juli 2021: vaststellen door de raden van de aanbestedingsdocumenten
- Juli 2021: uitvraag naar de markt
- September 2021: indienen offertes
- Oktober/november 2021: beoordeling offertes/ presentaties (let op: alles wat we in mei afspreken staat vast, daarover kan niet, zoals vorige keer wel gebeurde, discussie meer over zijn)
- November - december 2021 besluitvorming door raden/AB's